

جلوگیری از انحراف تسهیلات

محمدرضا فرزین، مدیرعامل بانک ملی با بیان این‌که تأمین مالی زنجیره‌ای تولید کشور از سال‌ها قبل شروع شده اما بانک‌ها آمادگی لازم را نداشتند، گفت: باید در سیستم بانکی تمام ابزارهای تأمین مالی را داشته باشیم اما متأسفانه محدودیت‌های بسیاری در این بخش داریم. مدیرعامل بانکی ملی ایران ادامه داد: سفته و برات الکترونیکی‌که

با تفاهم وزارت صمت و بانک‌های عامل، تأمین مالی تولید، جان تازه‌ای می‌گیرد

تأمین مالی زنجیره‌ای به نفع تولیدکنندگان

گروه اقتصاد

🔗 تفاهم‌نامه همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و هفت بانک عامل با موضوع تأمین مالی زنجیره‌ای تولید با حضور علی صالح‌آبادی رئیس کل بانک مرکزی، رضا فاطمی امین وزیر صمت، احسان خاندوزی وزیر امور اقتصادی و دارایی و علی آقامحمدی عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با هدف نظام‌مند شدن اعطای اعتبارات به تولید امضا شد. همچنین بانک مرکزی با همکاری وزارت صمت طرح تأمین مالی زنجیره‌ای تولید را با بانک‌های ملی، ملت، صنعت و معدن، پارسیان، تجارت، صادرات و مسکن کلید زد که در این روش به جای تمرکز صرف در دریافت تسهیلات مستقیم و نقدی، فرآیند تأمین مالی بنگاه‌ها به‌صورت پیوسته و در طول زنجیره‌های تأمین و مبتنی بر جریان واقعی کالا و خدمات به شکل برات الکترونیک صورت می‌گیرد. طبق بررسی‌های انجام شده این تفاهم‌نامه فعلاً به‌صورت آزمایشی در زنجیره فلزات، خودرو، ساختمان، لوازم خانگی، صنایع غذایی، محصولات شیمیایی و پتروشیمی و ماشین‌آلات و تجهیزات فعال خواهد شد و سپس به دیگر صنایع نیز تسری می‌یابد. همچنین در این روش به جای تسهیلات نقدی می‌توان از ابزارهای اعتباری مانند اوراق و برات و همچنین فاینانس استفاده کرد که علاوه بر کاهش نیاز به نقدینگی بنگاه‌ها، منابع بانکی نیز به سمت فعالیت‌های مولد و تولیدی هدایت می‌شود.

با تأمین سرمایه مورد نیاز تجربه کرده‌اند، می‌تواند از چند منبع نیز ناشی شود؛ اول این‌که ممکن است بازار مالی داخلی، محصولات و خدمات مالی را به اندازه کافی ارائه نکند یا این‌که به دلیل کمبود مکانیزم‌های مناسب تأمین مالی و عدم انعطاف‌پذیری قانونی، شکاف‌هایی قانون به‌وجود بیاید. یکی از شیوه‌های نوین تأمین مالی این بنگاه‌ها تأمین مالی زنجیره تأمین (SCF) است. SCF به عنوان یکی از نوآوری مالی جدید، خدماتی است که فقط موسسات مالی حرفه‌ای قادر به تأمین آن هستند و هیچ موسسه حقوقی که حتی از نظر مالی به عنوان موسسات با منابع مالی قوی به‌شمار می‌روند قادر به ارائه این خدمات نیست.

🔗 جزئیات تأمین مالی زنجیره‌ای تولید

در نگاه کلان به رونق اقتصادی، زنجیره‌های ارزش در کشور با زنجیره‌های ارزش سایر کشورها در بازارهای صادراتی در حال رقابت است و واگذاری و از دست دادن بازارهای صادراتی و بین‌المللی باعث آسیب‌پذیری کل زنجیره ارزش می‌شود. به عنوان مثال، واگذاری بازارهای صنایع غذایی در کشورهای همسایه به شرکت‌های رقیب (مانند ترکیه و عربستان) باعث آسیب‌پذیری بخش‌های روستایی می‌شود که نهاده‌ها و حلقه‌های آغازین زنجیره ارزش صنایع غذایی هستند و برعکس موفقیت شرکت‌های صادراتی ما در بازارهای بین‌المللی باعث افزایش اشتغال و درآمد سرنانه حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش در داخل کشور خواهد شد. رقابت‌پذیری زنجیره‌های ارزش داخلی همچنین باعث رونق تولید از طریق کاهش وابستگی به محصولات و خدمات

کاهش فشار بر سیستم بانکی

علی صالح‌آبادی رئیس کل بانک مرکزی گفت: با اجرایی‌شدن طرح تأمین مالی زنجیره تولید نیاز به نقدینگی واحد‌ها کمتر می‌شود و در نتیجه آن فشار بر سیستم بانکی کاهش خواهد یافت و شاهد بهبود ترانزنامه بانک‌ها خواهیم بود. صالح‌آبادی با تأکید بر این‌که در این طرح به جای تمرکز صرف بر نقدینگی برر ابزارهای اعتباری تکیه خواهد شد تصریح کرد: سیاست مهم این است که از انحراف منابع بانکی در بازارهای غیرتولیدی و سفته‌بازانه جلوگیری و هدایت اعتباری در تولید محقق شود. رئیس کل بانک مرکزی از دیگر ویژگی‌های این طرح را نظارت بر مصرف تسهیلات اعطایی به شبکه تولید عنوان کرد و افزود: بر اساس مکانیسم طراحی‌شده، صدور فاکتور از یک سامانه واحد انجام می‌شود در نتیجه شفافیت و نظارت بر مصرف تسهیلات و اعتبارات در بنگاه‌های تولیدی گسترده‌تر و نظام‌مند خواهد شد. در بحث مطالبات غیرجاری قطعاً به دلیل نظام‌مندشدن اعطای تسهیلات و رصد آن شاهد کاهش بدهی‌ها و مطالبات غیرجاری در شبکه بانکی خواهیم بود ضمن آن‌که هزینه تمام‌شده محصول با اجرایی‌شدن طرح تأمین مالی زنجیره‌ای کاهش می‌یابد. صالح‌آبادی کار مشترک بانک مرکزی، بانک ملی و وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و تأمین و اموردارایی را بسیار مطلوب ارزیابی کرد و گفت: از امروز به‌صورت آزمایشی در هفت بانک‌عامل صنعت و معدن، صادرات، ملی، ملت، تجارت، پارسیان و مسکن با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت زنجیره تأمین مالی تولیدانجام می‌شود.

اعتبارات به سمت تولید تزریق خواهد شد. همچنین این طرح منجر به تأمین مالی مناسب برای سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی نیز می‌شود. در طول سال‌های گذشته اعطای تسهیلات برای رونق تولید سر از بازارهای دیگر درمی‌آورد اما اکنون دولت معتقد است صرب خطای طرحی‌که در دست اجرا دارد بسیار اندک است.

حلقه‌ها برای کاهش ریسک اعتباری استفاده کرد. مثلاً با دریافت سود تسهیلات از محل فروش نهاده‌ها/ قطعات به خریداران (بازپرداخت وام توسط واسطه‌ها) می‌توان ریسک اعتباری تولیدکنندگان نهاده‌ها (مثلاً کشاورزان یا قطعه‌سازان) را کاهش داد. یکی از نگرانی‌های مهم در نظام بانکی حصول اطمینان از مصرف تسهیلات در محل مناسب خود است که با رویکرد تأمین مالی زنجیره ارزش و ارتباط حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش می‌توان مطمئن شد که تسهیلات در محل مدنظر مورد مصرف شده است. یکی از محدودیت‌های حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش عدم کفایت و توان برای ارائه وثایق (اضافی) جهت استفاده از تسهیلات بانکی (بیشتر) است. در این حالت، استفاده از وثایق نرم مانند قراردادهای فروش به خریداران را می‌توان به عنوان تضامین مورد استفاده قرار داد. به گفته کارشناسان رویکرد زنجیره ارزش یکی از موثرترین رویکردها برای مداخله سیاستی و نهادی جهت شناسایی گلوگاه‌ها و فرصت‌ها و رفع و استفاده از آنها برای روان‌سازی و تقویت اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی زنجیره‌های ارزش برای کاهش وابستگی به واردات و افزایش صادرات از طریق افزایش رقابت‌پذیری زنجیره‌های ارزش است که منجر به رونق تولید در بخش‌های مختلف صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدمات می‌شود و از نظر مقامات دولتی که دیروز در میردامادگردهم آمده بودند حلقه‌ای گمشده در سیاستگذاری توسعه اقتصادی در کشور است که نیازمند توجه بیش از پیش خواهد بود.

🔗 پیگیری اجرا

آبان گذشته حمید آذرمند، مدیر تأمین مالی زنجیره تولید بانک مرکزی گفته بود شبکه بانکی از چند منظر مختلف در تولید نقش دارد؛ ازجمله تأمین مالی سرمایه در گردش بنگاه‌ها، تأمین مالی سرمایه‌گذاری، تسهیل مبادلات خارجی، انتقال وجوه و ارائه انواع خدمات مالی مرتبط با تولید و تجارت که هر یک سهم و کارکرد خاص خود را در تولید دارد.

وی توضیح داده بود سهم بازار سرمایه و ابزارهایی مانند اوراق بدهی، صندوق‌های پروژه و انواع ابزارهای مالی دیگر از کل تأمین مالی اقتصاد بسیار اندک است. طی دو سال گذشته به واسطه اقبال مردم به بازار سرمایه، فرصت مناسبی برای توسعه ابزارها و نهادهای بازار سرمایه مهیا شد ولی متأسفانه از این فرصت تاریخی استفاده نشد. همچنین از ظرفیت صندوق توسعه ملی هم به علل مختلف برای تأمین مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری به درستی استفاده نمی‌شود که آن نیز نیازمند یک آسیب‌شناسی جزاست. راحل این مشکل، توسعه نظام تأمین مالی زنجیره‌ای است که از طریق آن فرآیند تأمین مالی از طریق انواع ابزارهای مالی و تجاری در طول زنجیره‌های تولید به‌طور پیوسته انجام شود بنابراین انحراف منابع کاملاً محدود می‌شود و شفافیت و کارایی تخصیص منابع افزایش می‌یابد و همچنین هزینه تأمین مالی برای بنگاه‌ها نیز کاهش می‌یابد. باید اشاره کنم که در پاسخ به این نیاز، بانک مرکزی اخیراً ایجاد زیرساخت‌ها و ابزارهای تأمین مالی زنجیره‌ای و ترویج آن در شبکه بانکی را آغاز کرده و طرح‌های آزمایشی آن به زودی اجرا خواهد شد. آذرمند در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به این‌که اولین و مهم‌ترین گام برای کاهش انگیزه‌های سوداگری در اقتصاد و تشویق سرمایه‌گذاری و تولید، تلاش برای کاهش تورم است، گفت: فارغ از این قاعده کلی، کیفیت ترانزنامه و ترکیب دارایی بانک‌ها باید به دقت کنترل شود که در این زمینه بانک مرکزی تا حد امکان سخت‌گیری و نظارت می‌کند. هرچند که شخسا معتقدم لازم است سختگیری و نظارت بر کیفیت و ترکیب ترانزنامه بانک‌ها با حمایت دولت و سایر ارکان ذیربط باشد تا بیشتری اعمال شود. نکته بعدی این‌که مشکلات کسب و کار و تولید در کشور، ریشه‌ها و علل مختلفی دارد که نباید از آنها غافل شد؛ ازجمله تغییرات پی‌درپی در قوانین و مقررات، قیمت‌گذاری دستوری، موانع تجارت خارجی، انحصارات، محیط کسب و کار نامساعد و نظایر آن و البته بخشی از مشکلات تولید هم ناشی از مشکلات تأمین مالی است بنابراین نمی‌توان تمام مشکلات تولید را ناشی از کارکرد نظام بانکی دانست.🔗

مدتی است در نظام بانکی شروع شده و در بانک ملی هم پیشرفت‌های خوبی داشته، همچنین پروژه گام می‌تواند تکمیل‌کننده یکدیگر و روش‌های مناسبی برای تأمین مالی زنجیره ارزش باشد. فرزین تصریح کرد: با اجرای این طرح تسهیلات در جایگاه خودش قرار می‌گیرد و انحرافی نخواهد داشت و در واقع اطمینان پیدا می‌کنیم که

ارزانی تأمین مالی تولید

احسان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی با بیان این‌که ارزان کردن و ساماندهی تأمین مالی تولید هدفگیری اصلی دولت سیزدهم است، گفت: امیدواریم اجرای تأمین مالی زنجیره‌ای یکی از حلقه‌های زنجیر مقاوم سازی اقتصاد کشور باشد. وی افزود: سرفصل و هدف وزارت اقتصاد با بنگاه شبکه بانکی کشور این است که مساله تأمین مالی تولید در دوره دولت سیزدهم تبدیل به یک کلان پروژه جدی، مستمر، پیش‌برنده و روبه آینده باشد. به گفته وی، هدف اصلی ما این است که بتوانیم همه مسیرهای منتج به تسهیل و ارزان کردن تأمین مالی تولید، ساماندهی تأمین مالی تولید و هر آنچه به بنگاه‌های تولیدی و صادرات‌کسب می‌کند را کوتاه کنیم تا فعالان اقتصادی کمتر دغدغه تأمین مالی داشته باشند. هم‌افزایی تأمین مالی تولید حاصل گزارش فصلی ارزیابی موانع کسب و کار است که در این گزارش‌ها تأمین مالی در صدر سه اولویت موانع کسب و کار و تولید توسط تولیدکنندگان قرار داشته است. وی ادامه داد: اقداماتی همچون طرح تأمین مالی زنجیره تولید نه تنها کمک‌کننده و تسهیل‌کننده است، بلکه اساس ارتباط تولیدکنندگان و شبکه بانکی را منظم‌تر می‌کند، علاوه بر این صف و تقاضاهای صوری و کاذب را نیز از بین می‌برد.

خاندوزی با بیان این‌که انتظار داریم شبکه بانکی دولتی در این زمینه پیشگام باشد، اضافه کرد: تکمیل زنجیره تأمین مالی تولید، توسعه دامنه فعالیت زنجیره در رشته فعالیت‌های صنعتی و تکمیل شبکه بانکی پشتیبان، سه گامی است که در مرحله آزمایشی طرح باید رصد و پیگیری و سال آینده به صورت کامل مستقر شود. این اقدام هدایت نقدینگی به سمت تولید بیشتر شده و انحراف منابع کمتر می‌شود.

هوشمندسازی اقتصاد

حسین مهری، مدیرعامل بانک صنعت و معدن با بیان این‌که وزیر صمت به طور مداوم در جلسات مرتبط این طرح حضور داشته و هدایت و مدیریت پروژه را به عهده داشتند، تصریح کرد: اکنون در بانک صنعت و معدن کار بایک شرکت بزرگ خودرویی به صورت آزمایشی آغاز شده است. در فاز یک، چهار زنجیره و در فاز دوم ۱۰ شرکت را در زنجیره خودرویی تأمین مالی کردیم.

وی ادامه داد: خوشبختانه در حال حاضر این سیستم در بانک صنعت و معدن اجرایی و عملیاتی شده است. در ۱۰ روز گذشته دستورالعمل‌های مرتبط از سوی بانک مرکزی ابلاغ شد و پوشش قانونی نیز برای این کار به وجود آمد. مهری با اشاره به اراده جدی در تیم اقتصادی دولت سیزدهم بیان کرد: فعالیت‌های اقتصادی سه چرخه پرداخت با نظام بانکی از طریق مصرف هوشمندانه تسهیلات در گلوگاه‌ها، ایجاد اتحادهای استراتژیک بین حلقه‌ای، کاهش ریسک اعتباری، به هدف‌نشینی تسهیلات و ارائه وثایق می‌شود

ایجاد ارزش افزوده
کورش پروویزیان، مدیرعامل بانک پارسیان نیز در این مراسم با اشاره به یکی از مفا این تفاهم‌نامه اظهار کرد: قراردادهای بانکی در قانون رفع موانع تولید و تسهیل کسب و کار استاندارد شده است و مصوبه شورای پول و اعتبار را دارد. بر همین اساس اجازه دهید اصلاحیه پذیرش اسناد الکترونیکی با امضای الکترونیکی در تفاهم‌نامه جدید امروز قید شود، چراکه ما بانک‌ها حق اضافه کردن موردی به قرارداده‌ا و تفاهم‌نامه‌های بانکی نداریم و این تفاهم‌نامه بین هفت بانک متحد‌الشکل است. وی با بیان این‌که اجرای تأمین مالی زنجیره‌ای تأثیر بسزایی در توسعه تولید ملی دارد، افزود: در این روش منابع و اعتبارات به سمتی خواهد رفت که ارزش افزوده بیشتری ایجاد می‌کند که به نفع اقتصاد ملی خواهد بود.

🔗 رویکرد تأمین مالی زنجیره ارزش باعث کاهش ریسک‌ها و تحقق بهتر مأموریت‌های نظام بانکی از طریق مصرف هوشمندانه تسهیلات در گلوگاه‌ها، ایجاد اتحادهای استراتژیک بین حلقه‌ای، کاهش ریسک اعتباری، به هدف‌نشینی تسهیلات و ارائه وثایق می‌شود